

Teodor Križka

Božiemu človeku Jozefovi Tóthovi

Otváram knihu, na hocakej strane,
na tej, čo možno nikto nečíta,
na strane, z ktorej do duše mi vstane
žalm ako slza, strmá, večitá.

A plačem s ním, a plačem celkom spiатky,
až po deň, keď sa pozrie do hlavne
mládenec z Košíc, ako medzi riadky
pozerá smrť tak na smrť zábavne.

Čo mi dá život, keď už toľko vzal mi?
Čo ešte také pre mňa vykoná?
Hladím tú ruku, ktorá píše žalmy,
a je to taktiež moja Sorbonna.

A ďakujem, že našla si ho krása,
že povstávala láska z nárekov.
A učím sa s ním plakať tak, že smiať sa
budú aj smutné vrby nad riekou.

Adopcia

**Zuzane Vaňousovej-Kronerovej,
s ktorou sme vydali dve knižky
a ktorá si ma po smrti mojej mamy adoptovala**

Akoby na sklo dýchli v chladných dňoch
horúce ústa, také veľmi vrúcne,
až sa mi marí, že to dýchol Boh,
lebo len on tak dýcha, aj keď usne
v človeku láska. Visia na stene
obrázky, nežne maľované na sklo,
korene hlboko, až do mňa vrastené,
aj keď sklo pred rokmi už prasklo.

Nevymením ich za nič, s nimi smiem
hriať svoju dušu, z tieňa vedľa skrine

*pozerajú sa na mňa, z bielych stien,
ešte aj z puklín, oči Zuzankine.*

*A počujem jej láskyplný hlas,
a chytám sa ho občas ako slamky,
len adoptívny syn tých božích krás,
na okamih syn adoptívnej mamky.*

Prednovoročná

*A anjel hrá, hrá na píšťalke mrazu,
a nos mu ukazujú cencúle,
nos taký dlhý, že ich anjel zrazu
ulomí, narobiac z nich chodúle.*

*A na chodúľoch chodí božia krása,
keď nestačia jej štíhle opätky,
a kade chodí, tade usmieva sa,
a proti mrazu nemá námietky.*

*Tak dajako sa tvári symbióza
dvoch protivenstiev, keď sa napijú
z jedného živlu, zo studničky, spoza
okien, kde spolu kreslia ľaliu.*

Genealógia

*Vieme my, koľko pokolení
pokorných matiek
musí sa modliť,
aby sa narodil básnik?*

*Nie márnotratiník slov,
bohorúhač,
pochlebník či pochybovač,
no srdce na dlani!*

*A stačí jedna generácia,
len jedna premrhaná šanca,
a mlčia srdcia nemluvniat.*

*Na ústa hriech im naloží
mosadznú zámku,
do studne spustí kľúč.*

Vieme my vôbec, koľko pokolení
matiek musí vystúpať
po kamení
na horu Tábor,
aby sa pod ich srdcom počalo dieťa
s požehnanými rukami,
kňaz, v ktorého prstoch
obetuje sa Kristus
zas a znova
za tento márnотratný ľud?
Nie, nikto netuší,
koľkokrát musia oči matiek
poumývať slzy,
aby sa im pod srdcom
pohol prorok,
svedomie vidúce
za devätoro hôr a devätoro morí,
až do čias,
kedy po druhý raz
medzi nás zostúpi Slovo.

Veslá

Rieka sa rúti po skalách a strieka vôkol penu,
tou penou z desných úst mi bije do vesla,
ale ja veslujem, a ak veslujem, tak pre ňu,
a rád som, že mi ten boj s penou priniesla.

A rieka nesie ma a nesie dolu prúdom
môj štíhly, hybký čln, čo míňa kamene,
a každým záberom som vzdialenejší ľudom,
a havran sedí mi na pravom ramene.

Mám ľudí z duše rád, no práve tak aj rieku,
aj tá ma objíma a hrozí záhubou,
a tiež je milenkou, strmou a štíhlou v drieku,
neskrotnou, vášnivou, i krotkou, holubou.

A búri sa, a zavše vzdoruje, a trestá,
ak strácam rešpekt, úctu k slobode jej vln,
hodí ma na skalu, nedá mi hnúť sa z miesta,
a môžem byť len rád, že neprevrhla čln.

Tak rútime sa spolu, ja a vodný živel,
a rieka krája breh a z brehu stríha kmeň,

*a keby nebola, len by som bez nej cível
na vlastný márný prach a utrúpil sa preň.*

*A havran sedí mi na pleci blízko šije,
so mnou sa nakláňa a so mnou súperí
v tej rieke života, v tej rieke poézie,
a so mnou delí sa o vzdor tej nádhery.*

Pútnik

*Človek si myslí, že je sám
uprostred pustých planín
a šťastie, to je niekde tam,
a poberie sa za ním.*

*Ale to „tam“ mu uniká
a šťastena s ním späť,
a darmo ženie oslíka,
nájde len po nej smeti.*

*Priatelja dobrí, nechybte,
vo vás je nadelené,
iným zas dakde v Egypte,
a iným v Betleheme.*

*Netreba nikam po zemi,
jasličky i to Dieťa,
i osol pri ňom, to sme my,
i všetky strany sveta.*

Zjavenie

*Aj keď mi noc len túžbu posiela,
len námesačný sen a v úplnku
namiesto teba spoznám anjela
a zo srdca mu staviam kaplnku,
chcem, aby si už teraz vedela,
že na tej túžbe ako na slnku
slním si vnútro, dušu bez tela.
Si nádherná. Máš zlatú korunku.*

*Si rozpálená celá dobiela
a korunku máš celkom drobunkú.*

*A na hrudi mi horí košeľa
z každého tvojho posunku.*

Vinš

*Hodiny, minúty sa krátia,
až minie posledná.
Čo zaželať vám, bratia,
pred koncom, prostred dňa?*

*Nech nezožltne lístie,
nevyschnú korene?
Veď pred rokom to isté
vy želali ste mne,
a nebolo v tom falše,
a nebol nijaký v tom klam,
a dnes mám srdce staršie,
a dvíham pohár k vám.*

*Majte sa teda krásne,
tak, ako sa len dá.
Z dna odrazte sa, vlastne
nedotknite sa dna.*

*A kto sa dotkol, tomu
nech zázrak stane sa,
dno nech sa na ikonu
premení, v nebesá.*

Antihuysmans

*Večerné okná. Svietia iba skromne.
Zato však ráno svieti včelí sad.
Nado mnou hviezdy, hviezdy vnútri vo mne,
s hviezdami ešte mesiac napríklad.*

*Rád navštevujem Mliečnu dráhu sadu,
keď sa tam do mňa rúti včelí hluk
a keď mi verše na ramená kladú
voňavú ruku mojich rodných lúk.
Zdáva sa mi, že sa tak deje vnútri,
pod kožou vo mne, sad i holuby,
i hladiny, čo čeria ostré plutvy,
no skrátka ten ja celý naruby.*

Prebúdzanie

*Slniečko v tieni konárov sa blysne,
zlatý štít strateného rytiera.
Je mi to ľúto, prespali sme
okamih, keď sa budí nádhera.
Zo suchej vrby smeje sa nám žlna,
o ten jej chichot tieň sa poreže,
zelenej krvi tíšina je plná
navzdory oblakom, a práveže.
Červienka, vtáčik žltoprsý,
sadol si na konárik povedľa,
obďaleč pinky štebocú si.
Hneď zrána dobrú prácu odviedla
sestrička krása. Vždy mi dáva príklad.
Hladiny dymia ako komíny.
Z vesmíru vôkol počuť hlasno tikať
dedkove pondusové hodiny.
Taká si teda, moja sestra krása!
Keď ma tvoj hovor takto uhranie,
spozorniem, a v tom tikaní mi, zdá sa,
znie dedkov hlas a jeho tykanie.*

Fakír

*Po klincoch chodí, po žeravom uhli
v slepote nočných klenotov.
Občas sa blysne na osuhli
iskrička, nota za notou.
A po pahrebe, po jej žiare stúpa,
po ostrí dýk a črePOCH skla,
a bolí to, a nechápe nič z toho tlupa,
neveriaca, a zákerná, a zlá.
Vraj úžasný ste, ako sa len máte,
s čím všetkým si váš um vždy poradí...
Ale on kráča, bez ohľadu na tie
závistlivé a zlostné pohľady.
Kráča sám, hoci pod ruky ho vedú
ďalekí bratia, dávno zosnulí.*

*A nenávidia jeho šarm a biedu,
trápní a podobajúci sa na nuly.
Po troskách kráča, po pahrebe viny,
oplúť, zavrhnutý spravidla,
a nezraní si nohy o črepiny,
veď nádhera mu dvíha chodidlá.*

Sneh

*Na viečka padá sneh
a padá na vlasy,
na ostrovčeky pieh,
na časy-nečasy.
Na časy temných hviezd,
na jas i na tmu v nás,
sneh ako nežná päšť,
päšť ako snežný hlas.
Padá a padá deň,
a padá celú noc,
či nechcem, a či chcem,
od Vianoc do Vianoc.
A nevidím ten pád,
a nevnímam ten jas,
aj keď som taký rád
z tej päste bielych krás.
A padá na môj nos,
a padá celý deň,
a padá celú noc,
prikrýva celú zem.
A poprikrýva púšť,
a poprikrýva ľan
v očiach, a v ružiach úst
stane sa vďakou zaň.
Ostrovky svojich pieh
bozkami zaveje
ten biely čistý sneh
lásky a nádeje.*

Hvezdáreň

*Kam by som veru šiel?
Vesmír je navôkol.
Prší z hviezd zlatý peľ,
celý som namokol,
a tak tu bez krídel
sedím a hrejem sa
tým, čo som uvidel,
a chválim nebesá.*

*Kam mám a po čo ísť?
Vesmír je nado mnou.
Láska a nenávisť,
zem s piesňou svadobnou.*

*Nuž chválim nebesá,
milujem, teda som,
a vesmír leje sa
za láskou, za hlasom
do mojich zreničiek.
Pár zrn sa zachytí,
len taký malíček,
len lístok z rakyty*

*na viečkach môjho sna.
Matkinu ikonu
srdce v nich rozpozná,
nedá ju nikomu.*

*Vesmír je navôkol,
diaľkou tých hlbocín
celý som namokol.*

*Nič viac už nezočím -
všade je rovnaký.
Kam teda, po čo ísť?
Slovenské oblaky,
láska i nenávisť.*

Pastier

Ovečky pasiem, na belasej tráve,
krvou ich napájam, z rúk, z vlastných dlaní,
kam úsvit so mnou vykrvácal, práve
ako ja krotký, mĺkvy, odovzdaný.

Ovečky oblakov, tie stáda vetrov,
pijú mi zo žíl, nežne dýchajú mi
do starej rany, kam mi zobal tetrov
studu a vášne - vlahou bielej vlny
obväzujú ma, hudbou ešte tenšou
ako pulz v mojich sluchách, v ktorom svitá
maličké stádo nedotknutých veršov
pod prstami, keď túžba sníva si ťa.

Mnohoruký

Chcel by som mať aspoň desať rúk,
objímať ťa všade každou jednou,
nástoječivou, ostýchavou, striedmou,
nenásytný, hladný ako vlk.

Načúvala by si spevu dotykov,
rozhovorom neposedných vlkov,
symfónii zvukov, hranej každou rukou,
triezvou aj tou tebou opitou.

Málo by ich bolo, keby bolo dosť
tých rúk, kde by boli celé zhluky
nehy, vášne, hudby bez záruky,
pre okamih písanej, i pre večnosť.

Archa Kristova

Neviditeľný tesár deň-noc strúha loď,
neviditeľný člnok, ktorý púšťa
do neviditeľného húštia,
kolísku spásy pre Adamov rod.

Kolíska v zrnku, loďka v orechu
so spásou plyní po hladine mora,

*po oráčine, čerstvou brázdou, ktorá
na pleciah verne nesie útechu.*

*Pšeničné zrnko nesie večný sľub,
že rodí sa, keď práve odumiera
a vyklasí sa z neho láska, nádej, viera,
zo zrnka klas a zo žalud'a dub.*

*Našiel som v trstí takú kolísku,
ležím v nej, celkom odznova sa rodím,
len zrnko piesku v čiaškach božích hodín,
no tuším večnosť celkom nablízku.*

*Kam sa len pozriem, vidím mračná stôp,
odkaz tých, ktorým neposkytli azyl
na tejto zemi, ale Boh ich spasil,
keď kolíska sa premenila v hrob.*

*Dieťaťko prišlo, celkom maličké,
v jasličkách chleba na nebeskom uhľí
upieklo spásu, v Arche našej truhly,
v kolíske zrnka, v božej lodičke.*

Synovi

*Nemám, čo mám, a veru neviem inšie,
len kolenačky chodiť za krásou.
Prebdené noci, postriebrené mince,
napršali mi rovno do vlasov.*

*Aj vôkol tých mi zavše škrečia straky,
keď sa mi bolesť v očiach zablysne
a keď z nich pieseň zhotovuje sláky,
v hudobnej škole zvláštne zápisné.*

*Hlad po kráse je všetučkový môj príjem,
žijem tu z neho, keď sa namnoží,
a keď sa minie, potom už len žijem
z balansu srdca Bohu na noži.*

Generácia

*Všetkým vám želám veľa zdravia, šťastia,
každému, čo chce, aj sto krásnych žien,
len nech ho nikdy neopúšťa láska
a aspoň jedna bude plakať preň.*

*A želám vám aj bohatstvo a slávu,
nech nezhorí vám strecha ani česť,
nech na vás nikdy nesiahne hnev davu,
silu aj chudobu a zabudnutie niešť.*

*Tú silu najviac zo všetkého žičím,
keď kolená vám podtne nový rok
a zo dňa na deň stanete sa ničím,
a ako prach vás zotrú z kopírok.*

*Žičím vám všetko, mramor na pomníky,
mne na oplátku, ak vás prosiť smiem,
doprajte ako rúško Veroniky
pobozkať túto moju rodnú zem.*

Plesá

*Ľudský hriech padá ako kométa
z vesmírnych hĺbok nepokornej duše,
čo miluje tak, že vzdorne odmieta
žiť ak nie ozaj naplno, tak plnšie.*

*Letí to zhora, zboku, zovšadiaľ,
akoby povstával múr proti múru,
a darmo by si v sebe ovládal
a zadržiaval neustálu vzburu.*

*Letí to zvnútra, odtiaľ, kde má stred
bezodný vesmír s hviezdnatými snami,
a verte mi, že pozná naspamäť
celú tú drámu, dráhu tejto drámy.*

*Bez konca, vytrvalo, odznova,
a je to skoro ako večnosť staré,
zasahuje nás, triafa ľadová
päšť rovno doprostriedka tváre.*

*Ľadová kométa. Päšť za päťou.
Pohľadom na ňu ku viere sa lámem,
v úzkosti ticha, kedy namiesto
obrátenia sa za nás pohne kameň.*

*Možno raz tráva v parku povstane,
roztrhá asfalt na milión kusov
a koreňom tak splní želanie
napiť sa z vôd a dýchať voľnou dušou.*

*Hodí sa autám pod kolesá les
a vtáky vzlietnu, vydajú sa na smrť
za čistotu a za priezračnosť plies,
za ľudské právo napiť sa a žasnúť
z milosrdenstva všade navôkol,
z milosrdenstva lásky, čo nás trestá
odpustením, ktorým som namokol,
keď som len stál a nepohol sa z miesta.*

Svieca

*Len ako tieňa plameň sviece
dotýkal sa ťa na pleci môj bozk,
ako vosk sviece topilo sa plece
a do dlane mi kvapkal z nich ten vosk.
A mal som dlane plné toho vosku
a na svieci aj ďalej horel knôt
a niesol ako fakľu plameň bozku,
podobne ako struny chvenie nôt.
A napnutá si bola ako struna
od bozku k bozku, vlahá ako zem,
a plamene i dnes tak spaľujú ma
na popol, na prach, na spev, na báseň.
A plameň horí vo vežičke knôtu,
zvon sa chvie hore, vo zvonici nôt,
a nikto k zvonu nepriloží jotu,
ak nie básnik, akupunktúrny bod.*

Majáky

*Doprostred vln ich postavila viera,
zarazila ich do skál ako berlu,
zažala svetlo, aby z tmy a šera
vrátila mi ťa, blúdiacu a vernú.
Týčia sa, veki vzdorujúce vlnám,
ako ja veki vzdorujem tu smútku.
Majáky! Ako dobrí bratia sú nám,
aj keď sa mihnú v hmle len na minútku.*

Čakám ťa s nimi, obmývaný morom,
tým čírym živlom, čo je taký mocný,
že v tomto čase, takom veľmi chorom,
obíja maják o úzkosť a o sny

Pararáza

*V každej bunke každý atóm
miluje, a nepracuje na tom.*

Teodor Križka

- * Egoizmus žiada všetko, láska je samodostatočná, sebestačná.*
- * Čo nemilujeme, tomu nemôžeme rozumieť, a vlastne láska je vrchol porozumenia.*
- * Kto tvorí väčšinu? Desať vlkov, alebo tisíc oviec?*
- * Vie mi niekto vysvetliť, ako môže slovenský národovec behať so zástavou Sovietskeho zväzu na znak slovanskej vzájomnosti? Ved' pod touto zástavou sa uskutočnila najstrašnejšia genocída ruského národa v celých jeho dejinách...*
- * Satan nastoľuje spravodlivosť vraždením, Kristus obetovaním samého seba...*
- * Ľudia žijú ako smrteľníci, a mali by žiť ako nesmrteľníci.*
- * Keby obeť rozpoznala pasce dopredu, nebola by obeťou a pasce by boli nefunkčné. Tak je to aj s nami. Pasce na naše myslenie vznikajú skôr, ako ich rozpoznáme. Väčšina sotva tuší, že už je v nich.*
- * Prečo fotografujem zvieratká? Fotografujem ich neprestajnú vôľu žiť...*
- * Láska bez bolesti nie je láska. Nič také neexistuje, ako neexistuje kockatá guľa. Láska je najvyššia forma slobody, akú môže človek s*

pomocou Božou dosiahnuť. Nie je to však naše vlastníctvo. Láska je ako živá bunka, množí sa delením. Nadeľujte si ju dnes štedro, nech uveria v lásku aj tí, ktorí ju nerozpoznali alebo rozpoznali ako jednosmernú blaženosť svojho ega.

** Neznášam slovné spojenia ako "oddelenie ľudských zdrojov", "pestovanie drevnej hmoty", "farmaceutický priemysel" a pod. Ide mi z nich mráz po chrbte. Sú to slovné spojenia posthumánnej spoločnosti, ktorá sa nenápadne vyhráža, že čoskoro prerastie do spoločnosti transhumánnej.*

** Úpadok sa bude brániť zubami-nechtami, až do krvi nevinných, lebo sa nazval pokrokom.*

** Aj keby som sa vzdal všetkých emócií, už sám čistý rozum mi stačí na to, aby som pochopil, že jediné, v čom sa človek môže rozvinúť do plnosti, je kresťanstvo. Kresťanstvo bolo, je a ešte iba bude...*

** Ako interpretujeme minulosť, takú budúcnosť si chystáme...*

** Účelová morálka, tak sa to volá, čo sa usiluje osloviť masy, keď chce získať moc, a čo sa na ňu usiluje zabudnúť, aby si moc potom čím dlhšie udržalo...*

** Posadnutí predstierajú volanie o pomoc, ale nie aby sa vyliečili, no aby čím viac ochotných stiahli so sebou...*

** Čo by stalo, keby Noemovi synovia začali do dna Archy vrtať diery, alebo nebodaj sám Noe?! A vari dnes nežijeme v duchovnej obdobe potopy sveta?!*

** Egoizmus je ohlávka, za ktorú nás vodia, kam chcú oni, hoci sa nám zdá, že vedíme my ich podľa svojej vôle...*

** Radujte sa, keď vás posmieievajú, keď vás hanobia, keď vás ponižujú, vaša bolesť zachraňuje svet.*

** Keď ste si istí, že všetkému už rozumiete, povedzte si, že všetko je inak...*

** Impériá nevznikajú náhodou. Sú na zemi miesta, akési akupunktúrne body, kde sa dajú vztýčiť zástavy a pozdvihnúť berly. Okolo týchto miest sa zhromažďujú národy. Môžete ich násilne rozkrájať a rozohnať, po čase sa znova spoja ako kovové pilinky okolo magnetu. Ani nie tak preto, že ich priťahuje bod sám, ale preto, že na veľkých vzdialenostiach od neho začnú pociťovať životný a kultúrny diskomfort, odcudzenie, chlad a stratu bezpečia. Tak niekde v národoch pokračuje Rímska ríša, Osmanské či Ruské impérium. Môžu sa na čas rozpadnúť a stratiť, dokonca sa ich národy môžu presunúť inam, ale onen akupunktúrny bod sa presťahovať nedá. Okolo neho znova povstane civilizácia. Impériá nie sú žalármi národov. Naopak, sú jediným možným spôsobom, ako predísť ich zániku. Rozlišujme však skutočné impériá, definované spoločnou metafyzickou ideou, a pseudoimpériá ako konštrukty sociálneho inžinierstva, ktorých vrcholom a konečným štádiom by mal byť globálny štát.*

** Sklamávať sa je to najľahšie na svete, asi preto je tak veľa sklamaných...*

** Boh nie je iba Alfa a Omega (A a Z), ale aj všetko medzi nimi, symbolicky vyjadrené celou abecedou. Každé písmenko je znak jeho plnosti. Človek ako jediná bytosť vie z týchto plností skladať akési puzzle, akési nové a nové kombinácie, ktoré voláme slová. A slová kombinuje ďalej, aby pomenoval nové a nové významy. Slovo je dôkaz Božej prítomnosti. Slovom sa nás dotýka Boh, a slovom my hmatáme po Bohu. Slovo je sviatosť. Slovo je Boh. Boh je plnosť slov, ktorých je nekonečne viac ako plnosť všetkých ľudských jazykov dovedna, ako všetky možné interakcie týchto slov. Jazyk je predovšetkým sakrálny. Málokto vie naozaj prežiť to, čo uchopil ako prvý sv. Ján Evanjelista.*

** Pokoj nie je chlad, rezistencia voči bolesti, pokoj je sila zadržať bolesť a nepodať ju iným.*

** Kým trvá vôľa byť, nikto vám nemôže zobrať meno, národnosť, vieru, kultúru. Bude si vás musieť vážiť, aj keď je vašim okupantom. Musí rátať s touto vašou vôľou, inak sa jeho ciele minú účinkom. Ale stratou kultúrotvornej viery sa vyprázdni aj obsah vášho mena. Keď sa vám zapáči dekadencia, vedzte, že ste podľahli.*

** V ľuďoch je kolosálne dobro, len ich zahriakli a v obave, aby nevyzerali naiivne či hlúpo, radšej si obliekajú mimikry hrubosti...*

** Každý si myslí, že rozpozná Antikrista a že mu nebude slúžiť. To je však náš najväčší omyl. Antikristus bude spĺňať všetky naše túžby a predstavy na 99,999...%. Iba tým 0,0000...1% nebude ako Kristus. Ako väčšina nerozpoznala príchod Krista pred dvetisíc rokmi, tak nerozpozná ani príchod Antikrista a politkorektne mu vzdá hold.*

<https://www.facebook.com/teodor.krizka?fref=ts>